

Kentauer

Illustrationer

Vignetterne og omslagsillustrationen til dette nummer af PAS-SAGE er taget fra et træsnit, oprindeligt trykt i Hartmann Schedels *Weltkronik* fra 1493. Billederne præsenterer de såkaldte "Pliniske Racer" – fabelvæsener som beskrives detaljeret i den romerske historieskriver Plinius den Ældres (23-79 e.Kr.) *Naturalis Historia*, bind VII. Her får vi oplysninger både om fabelvæsenernes udseende og levevis, og vi advares mod de, som menes farlige for almindelige mennesker. Vi hører om *Cynocephalen* med hundehovedet, den indiske *Skiapod* (Skyggefod), hvis fod er så stor, at væsenet kan trække den op over sig som en beskyttende solskærm, *Panoten* med sine enorme ører, der tillader den at flyve, den hovedløse *Blemmya* med ansigtet placeret midt på kroppen, foruden kentauere, bukkehorn og mange flere.

De Pliniske Racer levede videre i den folkelige bevidsthed, og i middelalderen spredtes de med træsnit som dette over hele Europa. På den måde nåede de såmænd også til Danmark, hvor man i dag kan finde dem i lofterne på vore kirker, malet af navnløse kalkmalere i 1500-årene. Hvad de egentlig laver dér, midt i de kristne ikonografiske billedprogrammer, er de lærde uenige om. Men de er der, i Råby og Dalbynder kirke, og de kigger ud på os med deres sørgmodige kyklopøjne og fantastiske fysiognomier.

Lars Kiel Bertelsen

Litteratur: Guðbjörg Einarsdóttir: "Kropslighed og Kirkekunst. En vurdering af fabelvæsener i to kirker på baggrund af Mikhail Bakhtins tese om den groteske realisme", in: *Passepartout*, nr. 1, 1993, pp.105-24.